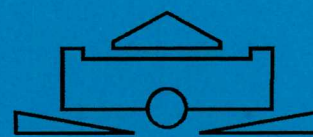

Σ
U
M
M
A
Ρ
Ι
Α

I
U
Ρ
Ι
D
Ι
C
A

S
U
M
M
A
R
I
A

I
U
R
I
D
I
C
A

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

PARLAMENDIINFO KESKUS

1/2005

Valik ülevaateid
välisajakirjanduses
ilmunud artiklitest.
Uued raamatud Eesti
Rahvusraamatukogus

<http://www.nlib.ee/2918>

SUMMARIA IURIDICA 1/2005

SISUKORD

EUROOPA PÕHISEADUSE LEPING JA LIKMESRIIKIDE KONSTITUTSIOONID _____	3
Anneli Albi ; Peter van Elsuwege The EU Constitution, national constitutions and sovereignty: an assessment of a “European constitutional order”	
EUROOPA LIIDU INSTITUTSIONAALNE STRUKTUUR EUROOPA PÕHISEADUSE LEPINGUS _____	4
Alan Dashwood ; Angus Johnston The institutions of the enlarged EU under the regime of the Constitutional Treaty	
REFERENDUMID EUROOPAS _____	5
Sven Hölscheidt ; Iris Putz Referenden in Europa	
EUROOPA LIIDUGA ÜHINEMISE MÕJU IDA-EUROOPA RIIKIDELE _____	6
Andreas Sajo The impacts of EU accession on post-communist constitutionalism	
KORRUPTSIOONIVASTANE VÕITLUS EUROOPAS _____	8
Wolfgang Hetzer Korruptionsbekämpfung in Europa	
EELVANGISTUS BELGIAS _____	9
Samuel Deltenre ; Eric Maes Pre-trial detention and the overcrowding of prisons in Belgium	
KURITEGEVUS JA KRIMINAALPOLIITIKA EESTIS _____	10
Jüri Saar Crime, crime control and criminology in post-communist Estonia	
RAHVUSRAAMATUKOGU UUDISED _____	11
Eesti õigusinfo veebis täieneb Õigusalane andmebaas HeinOnline Rahvusraamatukogus	
UUED ÕIGUSRAAMATUD EESTI RAHVUSRAAMATUKOGUS _____	13

Summaria Iuridica võrguväljaanne: www.nlib.ee/2918

Kirjandusnimestiku koostanud Maia Ruttu, ülevaated kirjutanud Aigi Kasvand, Tiia Melts ja Karmen Visnapuu

Väljaande koostanud Karmen Visnapuu, keeleliselt toimetanud Gerli Eero

Ettepanekud ja kommentaarid: karmen@nlib.ee

EUROOPA PÕHISEADUSE LEPING JA LIIKMESRIIKIDE KONSTITUTSIOONID

Anneli Albi ; Peter van Elsuwege

The EU Constitution, national constitutions and sovereignty: an assessment of a “European constitutional order”

European Law Review (2004) no. 6, p. 741-765.

Autorid hindavad Euroopa põhiseaduse lepingu (PSL) mõju Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide rahvuslikele konstitutsioonidele, iseäranis riigi suveräänsust käsitlevale klauslile. Antud analüüsi oluliseks aluseks on Saksamaa konstitutsioonikohtu poolt vastu võetud *Maastrichti* otsus, mis käsitleb liikmesriikide suveräänsuse kaitsmist. Täpsemalt arutati, kas Maastrichti lepinguga ühinemine ohustab Saksamaa Föderaalset Vabariiki kui sõltumatut riiki.

Liikmesriikide põhiseadused sisaldavad kas minimaalsel kujul või üldse mitte sätet kuulumise kohta ELi. Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse lepinguga delegeriti esmakordselt osa suveräänsusest riigiülestele institutsioonidele. Integratsiooni süvenemise käigus on järjest tugevamini üles kerkinud küsimus, kui palju võimu võib delegeerida, kaotamata seejuures oma iseseisvust. Saksamaa konstitutsioonikohus määratles *Maastrichti* otsuse järgselt rea kriteeriume, mille järgi hinnata integratsiooni taset suveräänsuse vaatepunktist, näiteks:

- liikmesriigid säilitavad kontrolli ELi lepingute üle, kuna pädevuste delegeerimine toimub riikide ühehäälsel otsusel ning rahvuslike ratifitseerimisprotsesside kaudu;
- ELil on suurem pädevus peamiselt majandusvaldkonnas, kaitse- ja välisküsimused kuuluvad valitsustevahelise koostöö alla, nõudes ühehäälsel heakskiitu kõigis liikmesriikides.

PSLi puhul on diskuteeritud, kas tegemist on fundamentaalse konstitutsioonilise muutuse või ainult järjekordse lepingute ülevaatamisega. Mitmeid paralleele on tõmmatud Philadelphia Konventsiooniga, millega loodi USA konstitutsioon. Juba Euroopa Tulevikukonvendi töö alguses sai ELi konstitutsiooni loomine normiks, vaatamata sellele, et sõna “konstitutsioon” ise on poliitiliselt väga tundlik seoses diskussioonidega ELi föderaalsete tuleviku üle. Tänapäeva riigiteooriad siiski enam ei eelda konstitutsiooni puhul riigi olemasolu, põhiseadus võib eksisteerida ka mitte-riigi kontekstis, nagu näiteks ILO konstitutsioon aastast 1919. ELi praegused lepingud ongi oma vormilt nn “konstitutsioonilised hartad”, määratledes ELi institutsioonid, nende võimu, suhted üksteise ja liikmesriikidega, samuti otsuste tegemise protsessi jne. ELi Kohus järgib mitmeid konstitutsioonilisi põhimõtteid nagu ülimuslikkus ja vahetu õigusmõju ning põhiõiguste kaitse.

PSL sisaldab mitmeid olulisi konstitutsioonilise loomuga klausleid: art I-6 kohaselt tuleneb ülimuslikkus ELi tasandilt, art I-7 määratleb rahvuslikud põhiseaduslikud piirid. PSL vähendab riikide vetoõigust mitmetes valdkondades ning muudab kvalifitseeritud häälteenamuse üldiseks reegliks.

PSL sisaldab ka liikmesriikide suveräänsust kaitsvaid punkte: art I-5(1) kohaselt peab EL austama liikmesriikide identiteeti, poliitilist struktuuri. Olulised punktid on ka art I-1 ja I-11, millest viimane käsitleb ELi pädevuse aluspõhimõtteid. PSL suurendab

rahvuslike parlamentide rolli, kaasates viimased ELi seadusandlikku protsessi õiguse kaudu saada Komisjonilt informatsiooni seaduseelnõudest ning teha nende kohta omapoolseid ettepanekuid.

PSLiga seoses on palju diskuteeritud ELi föderaalset tulevikku üle. EL on siiski pigem unikaalne kombinatsioon rahvusülestest ja valitsustevahelistest struktuuridest, milles rahvusriik ja selle põhiseadus säilitavad keskse rolli.

Diskuteeritud on ka asjaolu üle, et rahvuslik õigus ning Ühenduse õigus ei saa enam eraldi eksisteerida, nende suhet üksteisesse tuleks käsitleda horisontaalsena.

Kuigi konstitutsioon on esitatud lepingu kujul, ei vähenda see antud dokumendi põhiseaduslikku loomu. Uued ettepanekud tugevdavad ELi autonoomsust. Tulevikukonvendi tööd on kirjeldatud kui kõige läbipaistvamat põhiseaduse loomise protsessi läbi aegade.

Refereerinud Aigi Kasvand

EUROOPA LIIDU INSTITUTIONAALNE STRUKTUUR EUROOPA PÕHISEADUSE LEPINGUS

Alan Dashwood ; Angus Johnston

The institutions of the enlarged EU under the regime of the Constitutional Treaty

Common Market Law Review (2004) no. 6, p. 1481-1518.

Autorid analüüsivad Euroopa põhiseaduse lepingu (PSL) jõustumisega kaasnevat muutusi Euroopa Liidu (EL) institutsionaalses raamistikus, keskendudes kõige rohkem vaidlusi tekitanud küsimustele, mis leidsid lahenduse juunis 2004 toimunud valitsustevahelisel konverentsil.

ELi demokraatliku legitiimsuse tagab peamiselt kodanike võimalus Euroopa Parlamenti (EP) otse valida. Euroopa Ühenduse Leping suurendab EP seadusandlikku rolli, sätestades kaasotsustamismenetluse. PSL üldistab kaasotsustamismenetlust, nimetades selle ELi seadusandlikuks tavamenetluseks. PSL art I-34 määrab, et kaasotsustamismenetlust kasutatakse kõigi seadusandlike aktide kohaldamisel, v.a teatud juhtumid, mille puhul Põhiseadus näeb ette muu protseduuri. Sellega tugevneb ELi õiguse kujundamise protsessi dualne süsteem, milles osalevad nii Nõukogu kui Parlament.

PSL täpsustab EP rolli Euroopa Komisjoni (EK) presidendi ja liikmete ametisse nimetamisel. PSL art I-27 kohaselt peab Euroopa Ülemkogu poolt esitatud Komisjoni presidendi kandidaat leidma EP liikmete enamuse poolehoiu. Antud nõue peaks tugevdama Parlamendi ja Komisjoni vahelist poliitilist sidet. EK presidendi kandidaati valides peab Ülemkogu arvestama Parlamendi valimiste tulemusi, s.t presidendi poliitilised vaated vasak/parempoolsele skaalal peaksid ühtima EP valimistel enamuse saavutanud poliitilise grupi vaadetega. PSL toob uuendusi ka Komisjoni koosseisu määramisel.

Et rahvuslikke parlamente ELi seadusandlikust protsessist paremini informeerida, lisati Amsterdami lepingusse vastav protokoll, nagu ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte sätestavad protokollid. PSL suurendab oluliselt nende kahe protokollide tähtsust.

Komisjoni seadusandlike aktide eelnõud tuleb lisaks Euroopa Parlamendile ja Ministrite Nõukogule edastada ka rahvuslikele parlamentidele. Iga riigi parlament või selle koda võib kuue nädala jooksul alates Euroopa õigustloova akti eelnõu edastamise kuupäevast saata EP ja EK presidendile ning Nõukogu eesistujale põhjendatud arvamuse selle kohta, miks kõnealune eelnõu ei vasta tema arvates subsidiaarsuse põhimõttele. Seetõttu on oluline, et liikmesriikide parlamentide liikmed leiaks aega ka ELi seadusandlikku protsessi jälgida.

PSL lisab esmakordselt Euroopa Ülemkogu ELi institutsionaalsesse raamistikku. Konsensuse nõue otsuste tegemisel säilib, kuid teatavatel juhtudel kehtib ühehäälsuse, liht- või kvalifitseeritud häälteenamuse põhimõte.

PSL Ministrite Nõukogu puudutavas osas on muudetud kvalifitseeritud häälteenamuse süsteemi. Tulemused on sätestatud PSL art I-25, protokollis nr 34 art 2-4 ning deklaratsioonis nr 5. Häälte arvestamiseks on loodud kaks süsteemi - esimene kehtib 1. nov. 2004 – 31. okt. 2009, seejärel hakkab kehtima teine. Samas määratletakse mõiste “blokeeriv vähemus”, mille saavad moodustada vähemalt 4 riiki. Autorid on lisanud ka riikide võimalike koalitsioonide tabeli. Nad väidavad, et kvalifitseeritud häälteenamuse käsitlus PSLis teeb blokeeriva vähemuse moodustamise suhteliselt hõlpsaks ning see muudab otsuste vastuvõtmise Ministrite Nõukogus paratamatult raskemaks. Seadusandluse menetluse läbipaistvus on sätestatud PSL art I-24(6), mille järgi õigusakti menetlus Ministrite Nõukogus peab olema avalik.

PSLga luuakse ELi välisministri ametikoht. Minister on ühtlasi ka Komisjoni asepresident, kelle määrab ametisse Euroopa Ülemkogu ning kelle roll on juhtida ELi välis- ja julgeolekupoliitikat Euroopa Ülemkogu mandaadi alusel. Kriitikat on leidnud just ühe isiku samaaegne kahel juhival ametikohal olek.

Euroopa Liidu Kohtu töö käsitlemisel keskenduvad autorid põhjalikumalt PSL artiklile III-365, diskuteeritakse art III-365(4) sisalduva termini “õiguse üldakt” (*regulatory act*) sisu üle.

Refereerinud Aigi Kasvand

REFERENDUMID EUROOPAS

Sven Hölscheidt ; Iris Putz

Referenden in Europa

Die Öffentliche Verwaltung (2003) Nr. 18, S. 737-746.

Päevakorda on kerkinud küsimus referendumite korraldamisest Euroopa Liidu (EL) liikmesriikides, seda eelkõige seoses Euroopa põhiseaduse lepingu ratifitseerimisega.

Juba 1949. aastal tunnistas de Gaulle end “kõikide vabade eurooplaste referendum” pooldajaks ja kui Spinelli tegi 1984. aastal ettepaneku ELi põhiseaduse loomiseks, siis tema arvamuse kohaselt pidi see vastu võetama referendumil. Sama kaua kui Euroopa Konvent on tegelenud ELi põhiseaduse lepinguga, on toimunud ka diskussioon referendumite korraldamisest liikmesriikides.

Artiklis analüüsitakse Euroopa Liidu liikmesriikide põhiseadusi referendumite läbiviimise seisukohalt ja vaadeldakse üleeuroopalise referendumite korraldamise võimalikkust kooskõlas Euroopa õigusega. Kasutatavate terminite üheseks mõistmiseks selgitavad autorid referendumite mõistet ja lähtuvad oma töös

referendumist kui rahva otsustusest teatud kindlas küsimuses. Referendumi läbiviimine on obligatoorne, kui põhiseadusest tulenevalt on vajalik rahvahääletuse korraldamine; fakultatiivne, kui tulemus teenib pigem poliitilist eesmärki ehk otsustus pole õiguslikult siduv. Referendumi viivad läbi parlament, valitsus ja rahvas. Siduvast referendumist saab rääkida siis, kui selle tulemusena tehakse antud küsimuses lõplik otsus, konsultatiivne on referendum olukorras, kus riigivõimuorganid otsustavad, kas ja kui suures ulatuses hääletustulemust kasutada.

Üleeuroopalise referendumi õiguslikuks aluseks on Euroopa õigus, kusjuures siiani liikmesriikides korraldatud nn euroreferendumid baseeruvad liikmesriikide põhiseadustest tulenevatel alustel.

Et liikmesriikide põhiseadused ja kogemused referendumite läbiviimise osas on vägagi erinevad, toovad autorid välja eri riikide põhiseaduslikud alused referendumite korraldamiseks. Peaaegu kõik liikmesriigid näevad ette referendumite korraldamist siseriiklikul tasandil, mitmed tunnustavad referendumite erinevaid vorme, millelt võib tõmmata mõttelise joone Euroopa põhiseaduseni. Missugusel õiguslikul alusel referendum toimuma saab, sõltub Euroopa Konvendi ja sellele järgneva valitsustevahelise konverentsi konkreetsetest otsustest ja otsustajate poliitilistest hinnangutest igas riigis.

Ülaltoodud mõistetele tuginedes võib siiski teha mõningaid üldistusi, vaatamata sellele, et erinevused riigiti on suured: näiteks sisaldub referendumi tugevaim vorm - *kohustuslik ja siduv* Taani, Iirimaa, Austria, Hispaania, Eesti, Läti, Leedu ja Slovaki Vabariigi põhiseaduses. Põhiseaduslik alus referendumi läbiviimiseks siseriiklikul tasandil puudub Belgia, Saksamaa, Hollandi ja Tšehhi Vabariigi põhiseaduses, kuigi kahes viimases on loodud eriseadused, mis teatud eeldustel võimaldavad referendumi korraldamist.

Referendumite korraldamise praktilist kogemust võrreldes selgub, et enamusel liikmesriikidest on see Euroopa küsimustes olemas.

Praegune Euroopa õigus ei sätesta üleeuroopalise referendumi korraldamist. Euroopa põhiseaduse lepingu vastuvõtmine tähendab aga praegu kehtivate lepingute muutmist, leping jõustub pärast seda, kui kõik liikmesriigid on selle vastavalt oma põhiseadusele ratifitseerinud. Pikemalt analüüsitakse probleemi ka saksa konstitutsiooniõiguse seisukohalt.

Selge on see, et Euroopa põhiseaduse peavad vastu võtma ELi kodanikud. Referendum on üks võimalus oma hinnangu väljendamiseks ning selle korraldamine oleks oluline samm Euroopa identiteedi suunas. Autorid leiavad ka, et kuigi üleeuroopalise referendumi korraldamine on ebareaalne, oleks see siseriiklike euroreferendumitega võrreldes Euroopa õigusloomeprotsessi vahetu legitimatsioon ning oluline panus demokraatiadefitsiidi vähendamiseks ELis.

Refereerinud Tiia Melts

EUROOPA LIIDUGA ÜHINEMISE MÕJU IDA-EUROOPA RIIKIDELE

Andreas Sajo

The impacts of EU accession on post-communist constitutionalism

Acta Juridica Hungarica (2004) no. 3-4, p. 193-212.

Euroopa Liiduga (EL) liituvate riikide puhul tekib küsimus, kas need riigid on võimelised üle võtma Euroopa õiguskorda, kuna nende demokraatitraditsioonid on uued ja seetõttu veel nõrgad. Paljudes sotsialismijärgsetes Ida-Euroopa maades võrreldakse Brüsseli võimu Nõukogude võimuga. Autor analüüsib artiklis ELiga liitumise mõju uutele liikmesriikidele.

Eesti, Tšehhi, Slovakkia, Poola, Ungari, Läti, Leedu ja Sloveenia põhiseadused kuulutavad riigi suveräänsust, Lääne-Euroopa riikide põhiseadustes ei ole suveräänsuse teemat aga üldse käsitletud või on sellele viidatud vaid teatud kontekstis. Kuna ELi liikmeks olek mõjutab riigi suveräänsust, on arusaadav, et vastavad sätted on integreerumisele teatud tõkkeks.

ELiga ühinemisel puutusid liituvad riigid kokku referendumide korraldamise küsimusega. Referendumide puhul on tihti probleemiks kvoorumi kokkusaamine. Näiteks Ungaris osales NATOga liitumise referendumil vaevalt 50% valijatest. Slovakkias ebaõnnestusid mitmed referendumid, kuna seadus näeb ette vähemalt 50% hääleõiguslike valijate osavõtu.

Põhiseaduse muutmise protseduuris referendumit enamasti ei eelistata. Paljudes riikides on vastavat korda muudetud, juhaks kui tulevikus tekib seoses ELi arenguga vajadus põhiseaduse muutmiseks. Ungari poliitiline eliit leiab, et Euroopa põhiseaduse lepingu küsimuse üle otsustamine ei vaja referendumit, kuna osavõtjate vähesus näitaks valitsuse ebakindlust ja annaks opositsioonile võimaluse oma tahet peale suruda.

Autor arutleb rahvusparlamentide mõju vähenemise üle ja leiab, et ELiga ühinemine võib positiivselt mõjutada riikide demokraatiat, õiguskorda ja poliitilist käitumist. Ida-Euroopa riikide parlamentide süsteem ja võimude lahusus ei taga piisavat kaitset võimu kuritarvitamise osas. Seega ei ole euroopastumise protsessis eriti midagi kaotada.

Euroopa Liidu Lepingust (EU Treaty) lähtuvalt on rahvusparlamentidele oluline:

- poliitiline järelevalve Euroopa Liidu Nõukogus saadud positsioonide üle ;
- koostöö EL liikmesriikide parlamentidega ;
- EL õiguse kohaldamine siseriiklikus õiguses.

Autor arutleb ka Euroopa Parlamendi võimaliku negatiivse mõju üle. Väikestest riikidest valitud esindajatel on vähe võimalusi edukalt esindada oma riigi rahvuslike huvisid, kuna domineerivad siiski suuremate riikide liidud. See võib omakorda tunduda rahvuslike huvide hülgamisena ja tekitada tunde esindatuse puudumisest Euroopa tasandil. Autor võrdleb Ameerika Ühendriikide Kongressi ja Euroopa Parlamendi esindajaid ja leiab, et kui kongresmenid esindavad eelkõige kõiki ameeriklasi, ükskõik millisest osariigist nad on valitud, siis europarlamendi liikmed esindavad eelkõige oma rahvust.

Autor uurib inimeste sotsiaalse heaolu vajadusi ja ootusi ja leiab, et Ida-Euroopa riikide kodanike enamuse arvates peaks riik sotsiaalsed garantiid tasuta tagama. See suhtumine pärineb sotsialismist, sotsialistlik süsteem tagas poliitilise lojaalsuse eest kõik teenused, kuid tegi seda majanduslikult ebaefektiivselt, mis omakorda muutis riigi mittejätkusuutlikuks.

Inimesed kalduvad küsima müüdava kauba eest rohkem, kui ise maksaksid, hindavad väga kõrgelt enda poolt pakutavaid teenuseid, kuigi ise nad neid teenuseid sellistel

tingimustel ei oleks nõus kasutama - selline suhtumine on väga irratsionaalne. Autor leiab, et sama mentaliteet kehtib ka ELis. Euroopa põhiseaduse lepingu art II-95 tervishoidu puudutav osa sätestab kõigi inimeste õiguse tervise kõrgetasemelisele kaitsele, mis avaldab aga nõrgema majandusega riikidele survet jätkata tervishoiuteenuse osutamist tasuta või alla turuhinna.

Refereerinud Karmen Visnapuu

KORRUPTSIOONIVASTANE VÕITLUS EUROOPAS

Wolfgang Hetzer

Korruptionsbekämpfung in Europa

Neue Juristische Wochenschrift (2004) Nr. 52, S. 3746-3750.

Euroopa Komisjoni tagasiastumine 1999. aasta märtsis andis tõuke korruptsioonivastase tegevuse intensiivistamiseks Euroopa Liidus (EL). Praeguseks on ELi institutsioonides esineva korruptsiooniga võitlemiseks mõjusate meetmete väljatöötamine kujunenud absoluutseks prioriteediks.

Süveneva tendentsina täheldatakse demokraatliku süsteemi suhtes rahva usalduse kadumist, poliitiliste gruppide eemaldumist põhiseadusest tulenevatest normidest. Tahe saavutada reaalselt võimu surub tagaplaanile orienteerituse ühisele heaolule. Siia lisandub juhtivate ametikohtade mitteläbipaistev jagamine (patronaaž) ja nn poliitiline korruptsioon. Saksamaal on peaaegu pool elanikkonnast arvamusel, et demokraatia on võimetu neid probleeme lahendada. Selle tulemusena tehakse ELi komisjonides tööd tsiviilühiskonna rolli tugevdamiseks ning üheselt mõistetavate ja läbipaistvate reeglite kehtestamiseks.

Viimasel viiel-kuuel aastal on paljudes Euroopa riikides läbi viidud justiitsreform, välja on töötatud korruptsioonivastased strateegiad ning loodud ametkonnad, kelle ülesandeks on kontrollida riigihankekonkursside läbiviimist ja erakondade finantseerimist.

Autor toob välja tõhusa korruptsioonivastase võitluse 10 põhimõtet, nagu poliitilise võimu usaldusvääruse suurendamine korruptsiooni otsustava hukkamõistmise kaudu; muudatused riigiametnike töökorralduses (töökorralduse läbipaistvus, palk, sotsiaalsed õigused, rotatsioon e töökohtade vahetamine); erakondade finantseerimise läbipaistvus jne.

Korruptsioon on organiseeritud kuritegevuse üks ilmingutest ning Euroopa Liidu Nõukogu 1998. aasta Viini kohtumisel otsustati välja töötada miinimumeeskirjad sellelaadsete tegude kuriteokoosseisu ja karistuste kohta. Detsembris 1998 võeti küll vastu Ühisabinõu pististe kohta erasektoris, kuid see sidus liikmesriikide valitsusi, mitte parlamente. Abinõu ratifitseeris vaid kaheksa liikmesriiki. Alates 2002. aastast püütakse Taani initsiatiivil seda dokumenti täiendada ja edasi arendada.

Artikkel annab põhjaliku ülevaate Euroopa Komisjoni ettepanekutest ja strateegiatest korruptsioonivastases võitluses ELis aastatel 2000-2004, Euroopa prokuratuurist, OLAFi tegevusest, justiits- ja politseikoostööst Eurojusti ning Europoli raamides.

Kuigi korruptsioonivastane võitlus Euroopas on veel kaugel vajalikust mõjususest, on Euroopa kriminaalõigus ja kriminaalmenetlus selles valdkonnas viimastel aastatel oluliselt edasi arenenud ja mõjutanud liikmesriikide vastavat õigusloomet.

EELVANGISTUS BELGIAS

Samuel Deltenre ; Eric Maes

Pre-trial detention and the overcrowding of prisons in Belgium

European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice (2004) no. 4, p. 348-370.

Paljudes Euroopa riikides on probleemiks vanglate ülerahvastatus, mille põhjuseks enamasti on eeluurimise all olevate kinnipeetavate arvu tõus. Euroopa Nõukogu poolt tehtud uurimus vanglate ülerahvastatuse ja vanglas viibivate kinnipeetavate kohta näitab, et kohtueelse uurimise all olevate kinnipeetavate arv 100 000 elaniku kohta on kõrge just Ida-Euroopa riikides: 1997. aastal Venemaal 174, Lätis 130, Eestis 96 inimest. Soomes, Makedoonias, Iirimaal ja Islandil jääb vastav arv alla 10, Belgias on see 32.

Belgias on vanglate ülerahvastatuse probleem seatud karistuspoliitikas kesksele kohale. 2003. aasta algul ületas kinnipeetute arv ajaloolise 9000 piiri. Justiitsminister Laurette Onkelinx tegi pärast 2003. aasta parlamendivalimisi ettepaneku vähendada kuritegude nimistut osas, mille suhtes saaks kohaldada kohtueelset kinnipidamist ning määrata maksimaalne kohtueelse kinnipidamise aeg.

Artiklis uuritakse, millist mõju avaldab kohtueelse ehk eelvangistuse ajalise kestuse määramine kinnipeetavate arvule. Kinnipeetavad jaotatakse 6 gruppi vastavalt nende vangistamise põhjustele. Nad on vahi all kohtupsühhiaatriliseks uurimiseks, kohtusse ilmumise garanteerimiseks, kohtu poolt väljastatud vahistamiskäsu alusel, põhjusel, et nende suhtes puudub süüdimõistev kohtuotsus jne. Analüüsitakse kinnipidamise kestust erinevates vanglates ja ka seda, millistes kuritegudes kinnipeetavaid süüdistatakse.

Uuriti aastatel 1996-2000 kinnipidamisasutustes viibinud isikuid. Uurimise tulemusena leiti, et eelvangistus kestab keskmiselt 80 päeva aastas, umbes 70% kinnipeetavatest viibisid eelvangistuses vähem kui 3 kuud. Isikuvastastes kuritegudes süüdistatavaid peeti eelvangistuses kauem, süüdimõistvale otsusele järgnes tihti vangistus ilma vahepealse vabanemiseta. Kohtueelse kinnipidamise aeg oli pikem ka narkokuritegudes ja varguses süüdistatavatel.

Eraldi uuriti illegaalselt riigis viibivate välismaalaste kohtueelset kinnipidamist. Enamasti kasutati illegaalide suhtes väljasaatmist.

Kokkuvõttes leiab autor, et kohtueelse kinnipidamise aega võiks vähendada, samas sõltub eelvangistus tihti kohtuasja uurimise kiirusest. Euroopa Nõukogu poolt tehtud uurimuses soovitatakse vahi all viibivate isikute süüasju uurida võimalikult kiiresti. Rahvusvaheline koostöö, eriti aga karistuse vältimatuse põhimõtte võimaldavad välismaalasest süüdistatava kohtueelse kinnipidamise aega vähendada.

Refereerinud Karmen Visnapuu

KURITEGEVUS JA KRIMINAALPOLIITIKA EESTIS

Jüri Saar

Crime, crime control and criminology in post-communist Estonia

European Journal of Criminology (2004) no. 4, p. 505-531.

Alates Eesti taasiseseisvumisest 1991 on kuritegevusevastane võitlus olnud poliitiliste debattide keskmes. Kinnipeetavate arv Eestis on võrreldes Lääne-Euroopa riikidega väga kõrge. Artiklis tutvustatakse Eesti kriminaalõigussüsteemi ja uuritakse kuritegevuse suundumusi.

Statistika näitab, et aastatel 1991-2003 suurenes kuritegevuse tase 1,5 korda. 2001. aasta lõpuks oli kinnipeetavate arv 100 000 elaniku kohta 350, mistõttu tekkis vajadus kuritegevuse efektiivse kontrollimehhanismi järele.

Autor alustab oma artiklit Eesti riigi ajaloo tutvustamisest, jõudes kriminaalseadusandluse käsitlemiseni. Järgneb ajavahemikul 1991 kuni 2003 ilmnunud kuritegevuse suundumuste tutvustus. Registreeritud kuritegude arv suurenes eriti aastatel 1997-2001, 2003. aastal hakkas kuritegude arv langema. Tapmiste arv on eelpoolnimetatud perioodil kasvanud hoolimata kuritegevuse üldisest langusest. Autor esitab ka tapmiste statistikat võrdleva tabeli, võrreldes Eestit naaberriikide ja Suurbritanniaga. Kõige rohkem on kasvanud narkokuritegude arv.

Kuriteo ohvriks langemise riski osas on Eesti kõige kõrgemal kohal võrreldes teiste Euroopa riikidega, 1999. aastal oli kuriteo ohvriks langenud 34% vastajatest. Korruptsiooniindeksiga oli Eesti 2003. aastal 133 riigi seas 33. kohal, reastatuna alates kõige madalama korruptsioonitasemega riigist. Alates 1999. aastast kuulub Eesti korruptsioonivastaste riikide rühma (GRECO), mille poolt loodud ekspertgrupp leidis 2001. aastal, et paljudes valdkondades on Eesti edukalt korruptsiooni tõkestamisega tegelema. Siiski leiti mõnes valdkonnas korruptsiooni, näiteks madalama astme ametnike ja kohaliku omavalitsuse tasemel.

Võrreldes nõukogude perioodiga on kuritegevus muutunud nii kvaliteedi kui kvantiteedi osas. Samas ei ole kaks perioodi omavahel päris võrreldavad, sest muutunud on kuriteo definitsioon, kuritegude registreerimise ja kontrollimehhanismid.

Kriminaalõigussüsteemi tutvustavas osas käsitleb autor politsei, riikliku süüdistaja institutsiooni, kohtusüsteemi ja vanglate arengut Eesti NSV aegadest tänapäevani. Võrdleva tabelina on esitatud statistikat kinnipeetavate kohta Euroopa riikides. Palju kõneainet on tekitanud vangide suur arv, arutelud nende arvu vähendamise osas ei ole avalikku toetust leidnud. Siiski ei ole kinnipeetavate arv viimasel ajal enam suurenenud, kasutusele on võetud alternatiivsed meetodid selle stabiilsena hoidmiseks, näiteks tingimisi vanglast vabastamine.

Uue debati kriminaalpoliitika osas tekitas 2003. aastal võimule tulnud erakond Res Publica. Partei taotles kuritegevuse suhtes nulltolerantsi põhimõtte rakendamist, karistused ja kinnipidamisasutuste kord muutusid rangemaks, vahi alla võtmine ja üksikvangistus tavapäraseks.

Viimase teemana käsitleb autor kriminoloogia arengusuundi ja toob välja kriminoloogilisi uuringuid enim mõjutanud asutused. Nendeks on ÜRO juures asuv Kriminaalpreventsiooni ja -kontrolli Euroopa Instituut (HEUNI) ning Soome Õiguspoliitika Instituut (National Research Institute for Legal Policy, Finland). Veel

üks hästituntud uurimiskeskus, millega Eesti kriminoloogid on arendanud pikaajalisi sidemeid, on Max Plancki Rahvusvahelise ning Välismaise Kriminaalõiguse Instituut Freiburgis Saksamaal (Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law).

Refereerinud Karmen Visnapuu

RAHVUSRAAMATUKOGU UUDISED

Eesti õigusinfo veebis täieneb

Eesti Rahvusraamatukogu koostatud Eesti õigusbibliograafia andmebaas *Bibliographia Iuridica Estonica* (bie.nlib.ee), mis on mõeldud nii juristidele, õppejõududele ja üliõpilastele kui ka kõigile teistele õigushuvilistele, sisaldab nüüd lisaks alates aastast 1991 ilmunud Eesti õiguskirjandusele andmeid aastate 1918-1940 kohta.

Andmebaasi täiendus põhineb trükiväljaandel "**Bibliographia Iuridica Estonica 1918-1940**" ja koondab Eesti õigusteadusliku kirjanduse kahe maailmasõja vahelisest perioodist, s.o. aastatest 1918-1940. Andmebaasi on võrreldes trükiväljaandega täiendatud ja vajadusel kirjeid täpsustatud.

Andmebaasi on koondatud Eestis ilmunud õiguskirjandus, samuti välismaal ilmunud Eesti juristide kirjutatud või Eesti õigussüsteemi käsitlev kirjandus ning see sisaldab raamatuid, ajakirja-, aastaraamatu- ja kogumikuartikleid. Välja on jäetud käsikirjad, ajaleheartiklid, seaduste ja riikidevaheliste lepingute tekstid ajakirjades, kogumikes jm.

Õiguslaseid ajaleheartikleid alates 1993. aastast leiab Eesti Rahvusraamatukogu koostatud humanitaar- ja sotsiaalvaldkonna artiklite bibliograafilisest andmebaasist *Index Scriptorum Estoniae* (ise.nlib.ee).

Osa trükiseid, mis pole osutunud kättesaadavaks, on kirjeldatud kaudselt. Kõik kirjed on liigitatud ja märksõnastatud. Otsingut lihtsustavad märksõna-, nime- ja allikaloend.

Aasta tagasi, 16. märtsil avatud õigusbibliograafia andmebaas on väga positiivselt vastu võetud (2004. aastal esitati enam kui 47 000 päringut), eriti aktiivsed kasutajad on tudengid ja spetsialistid. Baas sisaldab 14 425 kirjet aastate 1991-2005 ning 7264 kirjet aastate 1918-1940 kohta.

Lisainformatsioon ning ettepanekud ja täiendused:

BIE projektijuht Katrin Ordlik, tel. 630 7106, e-post Katrin.Ordlik@nlib.ee

Õiguslase andmebaas HeinOnline Rahvusraamatukogus

Alates veebruarist on võimalik Rahvusraamatukogu arutivõrgus kasutada õigusajakirjade arhiivandmebaasi HeinOnline.

Andmebaas sisaldab ajakirjade täistekstarhiivi, Ameerika Ühendriikide valitsuse bülletàni *Federal Register* ning Ameerika Ühendriikide kohtulahendite ja lepingute kogusid. Kokku on andmebaasis ligi 800 nimetust, millest 500 nimetust on saadaval alates selle esimesest ilmunud numbrist. Andmebaas täieneb pidevalt.

Eraldi on võimalik teostada otsingut Ameerika Advokatuuri ajakirjade, Ameerika Ühendriikide õigusajakirjade, enimsiteeritud õigusajakirjade, rahvusvaheliste õigusajakirjade ja kriminaalõiguse ajakirjade kogust.

Väljaanded on *image-based* vormingus, st. kõik leheküljed on nähtavad nii nagu originaalväljaandes, kaasa arvatud tabelid, graafikud ja fotod. Tekstid on inglise keeles.

Info aadressil: <http://HeinOnline.org>

Lisainfo: Karmen Visnapuu (RRi parlamendiinfo keskus), tel. 630 7135, e-post: karmen@nlib.ee

UUED ÕIGUSRAAMATUD EESTI RAHVUSRAAMATUKOGUS

jaanuar-märts 2005

Õiguse üldküsimumused

X Riigikogu stenogrammid : III istungjärk. - Tallinn : Riigikogu Kantsleil dokumendiosakond, 2004.

4. kd. : 12. aprill - 6. mai 2004. - XXXVI, 1099.-1431. lk. + hääletustabelid.

5. kd. : 10. mai - 3. juuni 2004. - XXXIV, 1433.-1786. lk. + hääletustabelid.

6. kd. : 7. juuni - 17. juuni 2004. Erakorraline istungjärk 28. juuni 2004. Erakorraline istungjärk 28. juuni 2004. Erakorraline istungjärk 20. juuli 2004. - XXXVI, 1787.-2202. lk. + hääletustabelid.

Märksõnad: riigiõigus/parlamendid/istungjärgud/Eesti/stenogrammid

Kohaviit: 3-04-03308 (4. kd.)

3-05-00301 (5. kd.)

3-05-00389 (6. kd.)

The Blackwell companion to law and society / ed. by Austin Sarat. - Malden, Mass. [etc.] : Blackwell, 2004. - xxi, 666 lk. - (Blackwell Companions to Sociology ; 11). ISBN 0-631-22896-9

Märksõnad: ühiskond/õigus/sotsiaalsed aspektid/õigussotsioloogia/artiklikogumikud

Kohaviit: 3-04-03126

Juhlajulkaisu : Esko Hoppu, 1935-15/1-2005 / [toimittajat: Heikki Halila ... [et al.]]. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2005. - XV, 447 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja ; 36).

ISSN 0356-7222

ISBN 951-855-239-8

Märksõnad: õigusteadus/juristid/juubeliväljaanded/artiklikogumikud

Kohaviit: PL A/2048 ; 36

Norden, rätten, historia - festskrift till Lars Björne / [toim.: Jukka Kekkonen ... [et al.]]. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2004. - 345 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. E-sarja ; 11).

ISSN 1458-0446

ISBN 951-855-237-1

Märksõnad: õigusteadus/õigusfilosoofia/õigusajalugu/Põhjamaad/artiklikogumikud

Kohaviit: PL A/5053 ; 11

Perspectives on jurisprudence : essays in honor of Jes Bjarup / published under the auspices of The Stockholm University Law Faculty ; ed. by Peter Wahlgren. - Stockholm : Stockholm Institute for Scandinavian Law : Jure Law Books

[distributör], 2005. - 622 lk. - (Scandinavian studies in law ; 48).

ISSN 0085-5944

ISBN 91-85142-62-X

Märksõnad: õigusteadus/õigusfilosoofia/õigusteooria/Põhjamaad/artiklikogumikud

Kohaviit: PL A/1117 ; 48

Siltala, Raimo. Oikeudellinen tulkintateoria. - Helsinki : Suomalainen

Lakimiesyhdistys, 2004. - XX, 795 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja ; 261).

ISSN 0356-7206

ISBN 951-855-236-3

Märksõnad: õigusteooria/õigusfilosoofia/interpretatsioon/teadusmetodoloogia/seaduste tõlgendamise/semantika

Kohaviit: PL A/1815 ; 261

Õigusajalugu

Bensch, Rochus Johannes. Neuere baltische Kirchenrechtsgeschichte : der kirchenverfassungsrechtliche Rahmen des eigenständigen deutschen Kirchenwesens in Lettland und Estland (1919-1939) und die Kirchenverfassungen der Deutschen Ev.-Luth. Kirche Lettlands nach 1991. - [Nordhausen] : Traugott Bautz, [2004]. - 487 lk. ISBN 3-88309-157-X

Märksõnad: õiguse üldküsimused/kirikuõigus/religiooniõigus/baltisaksa/riigi-kiriku suhe/luterlik kirik/kirikukord/Baltimaad/Eesti/Läti/Leedu/20. saj.

Kohaviit: 2-05-00028

Morabito, Marcel. Histoire constitutionnelle de la France (1789-1958). - 8e éd. - Paris : Montchrestien, 2004. - 431 lk. - (Domat droit public).

ISBN 2-7076-1389-4

Märksõnad: õiguse üldküsimused/riigiõigus/konstitutsionalism/Prantsusmaa/18. saj. lõpp/19. saj./20. saj. 1. pool

Kohaviit: 2-05-00306

Uluots, Jüri. Seaduse sünd : Eesti õiguse lugu : [artiklid] / koost. Hando Runnel ; [sissejuhatus: Kalle Merusk]. - Tartu : Ilmamaa, 2004. - 456 lk. - (Eesti mõttelugu ; 59). - Bibl. joonealustes märkustes ja lk. 423-451. - Nimeloend lk. 453-456.

ISSN 1024-1604

ISBN 9985-77-126-5

Märksõnad: õiguse üldküsimused/riigiõigus/õiguskord/õigusfilosoofia/Eesti/artiklikogumikud

Kohaviit: 2-04-10692

Tsiviilõigus

Гражданское право : учебник. Т. 2, полутом 1. - 2-е изд., перер. и доп. - Москва : Волтерс Клувер, 2004. - 682 lk. - (Классический университетский учебник).

ISBN 5-466-00007-8

Märksõnad: tsiviilõiguse üldosa/Venemaa/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 2-04-10008

Kärkkäinen, Mikko. Kanne ja panttivastuu : tutkimus maksun vaatimisesta kiinnityspanttivakuudesta. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2004. - XLI, 446 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja ; 260).

ISSN 0356-7206

ISBN 951-855-235-5

Märksõnad: asjaõigus/kinnispant/hüpoteegid/menetlusõigus/Soome

Kohaviit: PL A/1815 ; 260

Mikk, Tiina. Pärimisõigus : [õppematerjal]. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2004. - 84 lk. - Bibl. lk. 83.

ISBN 9985-67-109-0

Märksõnad: pärimisõigus/pärijad/pärand/testamendid/kaasused (jur.)/

õppematerjalid/Eesti

Kohaviit: 2-04-09460

Towards a European civil code / ed. by Arthur Hartkamp ... [et al.]. - 3rd fully rev. and exp. ed. - Nijmegen : Ars Aequi Libri ; New York [etc.] : Kluwer Law International, 2004. - xvi, 847 lk.

ISBN 90-411-2280-X

Märksõnad: kodifitseerimine (jur.)/eraõigus/lepinguõigus/perekonnaõigus/äriõigus/Euroopa Liidu õigus/seaduste kooskõlastamine/Euroopa/artiklikogumikud

Kohaviit: 2-04-09697

Võlaõigus

IT-lepingute käsiraamat / autorid ja koost.: Eneken Tikk, Jaan Oruaas, Liivia Mahlapuu, Tõnu Runnel. - Tallinn : Äripäeva Kirjastus, 2005. - Lõimväljaanne (lahtised lehed). - (Äripäeva käsiraamat).

Märksõnad: tsiviilõigus/lepinguõigus/lepingud/infotehnoloogia/käsiraamatud/Eesti

Kohaviit: PE A/2195

Коммерческие договоры / авторы образцов: Кристи Дубковски, Инна Икла, Ингрид Сийманн, Тыну Кирвес, Маре Тропп, Карин Вахтра ; перевод: Евод Гужов. - Таллинн : Кäsiraamatute Kirjastus, 2004. - 96 lk. + 1 diskett.

ISBN 9985-9230-1-4

Märksõnad: tsiviilõigus/lepinguõigus/lepingud/ettevõtlus/ärijuhtimine/dokumendid/näidised/kommentaariid/käsiraamatud/disketid

Kohaviit: 2-05-00684

Intellektuaalne omand

IT law / published under the auspices of The Stockholm University Law Faculty ; ed. by Peter Wahlgren. - Stockholm : Stockholm Institute for Scandinavian Law : Jure Law Books [distributör], 2004. - 621 lk. - (Scandinavian Studies in Law ; 47).
ISSN 0085-5944

ISBN 9185142611

Märksõnad: infotehnoloogia/õiguslikud aspektid/lepingud/elektroniline kaubandus/õiguskaitse/e-riik/avalik haldus/privaatsus/andmekaitse/Internet/arvutikuriteod/Põhjamaad/artiklikogumikud

Kohaviit: PL A/1117 ; 47

Äriõigus

Investmentguide EU-Osterweiterung : Fördermittel, Steuer- und Arbeitsrecht, Immobilienerwerb / hrsg. von Ralf Spiller, Joachim Weidemann. - Stuttgart : Schäffer-Poeschel, 2004. - xiii, 374 lk. - (Handelsblatt-Bücher).

ISBN 3-7910-2277-6

Märksõnad: majandustingimused/investeeringud/fondid (rahandus)/maksustamine/maksuõigus/tööõigus/kinnisvara/Euroopa Liit/laienemine/Ida-Euroopa

Kohaviit: 2-04-08623

Online contract formation / general eds. N. Stephan Kinsella, Andrew F. Simpson. - Dobbs Ferry, NY : Oceana Publications, 2004. - xxix, 624 lk.

ISBN 0-379-21519-5

Märksõnad: elektroniline kaubandus/elektroniline äri/elektronilised dokumendid/lepingud/rahvusvaheline õigus

Kohaviit: 3-04-03097

Raamatupidaja teejuht : töölepingu seadus, käibemaksu seadus, tolliseadus, kommentaarid / komment. Margit Raudsepp, Sven Silver ... [jt.]. - Tallinn : Lemuuria. - 231 lk. + 1 CD-ROM.

ISBN 9949-10-661-3

ISBN 9949-10-662-1 (CD-ROM)

Märksõnad: raamatupidamine/töölepingud/maksustamine/käibemaks/toll/Eesti/õigusaktid/kommentaaris/käsiraamatud

Kohaviit: 1-04-03289

Pankrotiõigus

Das Insolvenzrecht Mittel- und Osteuropas : acht Länderanalysen sowie das Internationale Insolvenzrecht im Vergleich - with an English comparative introduction / hrsg von Jens Lowitzsch. - Berlin : Berliner Wissenschafts-Verlag, 2004. - 334 lk. - (Quellen zur Rechtsvergleichung aus dem Osteuropa-Institut der Freien Universität Berlin ; 63).

ISBN 3830508247

Märksõnad: pankrotimenetlus/pankrotikuriteod/rahvusvaheline õigus/võrdlev analüüs/Kesk-Euroopa/Ida-Euroopa/Saksamaa/Bulgaaria/Horvaatia/Poola/Rumeenia/Venemaa/Slovakkia/Tšehhi/Ungari

Kohaviit: PL A/5889 ; 63

Tööõigus

Loogna, Naomi. Töötervishoid maamajanduses. - Tallinn : Ten-Team, 2005. - 134 lk. - Bibl. lk. 134.

Märksõnad: töötervishoid/tööohutus/tööhügieen/maamajandus/põllumajandus/Eesti

Kohaviit: 2-05-01390

Riskide haldamine 2005 / koost. Kalev Konno, Janek Pärk. - Tallinn : Estada Kirjastus, 2005. - 320 lk. + 1 CD-ROM.

ISBN 9985-9538-6-X

ISBN 9985-9538-7-8 (CD-ROM)

Märksõnad: tööohutus/tööandjad/töötajad/töötervishoid/riskihaldus/turvateenused/järelevalve/kindlustus/õigusaktid/artiklikogumikud/Eesti

Kohaviit: 1-05-00382

Справочник по управлению персоналом / сост. Янек Пярк. - Таллинн : Ten-Team, 2005. - 280 lk. + 1 CD-ROM.

Märksõnad: töösuhted/töölepingud/tööaeg/palk/personalijuhtimine/personali palkamine/töokeskkond/töövaidlused/CD-ROMid

Kohaviit: 2-05-01316

Töokeskkond : [elektrooniline teavik]. - Versioon 7. - Tallinn : Ten-Team, 2004. - 1 CD-ROM + 1 lisa (24 lk.).

Märksõnad: töötervishoid/töökaitse/töokeskkond/töövaidlused/ametijuhendid/Eesti/õigusaktid/juhendid/eeskirjad/plangid/näidised/CD-ROMid

Kohaviit: Ec-00712

Sotsiaalhooldusõigus

Iesekog, Tommy. Redovisning av sjukfrånvaro. - 2., [red.] uppl. - Stockholm : Thomson fakta, 2004. - 59 lk.

ISBN 91-7610-240-8

Märksõnad: haigushüvitised/haiguspuhkus/haigestumus/töövõimetus/aruandlus/õigusaktid/Rootsi

Kohaviit: 2-04-08356

Karistusõigus

Harrikari, Timo. Alaikäisyys ja rikollisuuden muuttuvat tulkinnat suomalaisessa lainsäätämiskäytännössä. - Helsinki : Nuorisotutkimusverkosto, 2004. - 343 lk. - (Julkaisuja / Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto ; 48).

ISBN 952-5464-15-6

Märksõnad: kriminoloogia/kuritegevus/alaealiste kuritegevus/õigusloome/

lastekaitse/noorteuringud/Soome
Kohaviit: PL A/6152 ; 48

Kainulainen, Heini. Raiskattu? : tutkimus raiskausten käsittelemisestä rikosprosessissa. - Helsinki : Tilastokeskus : Oikeuspoliittinen Tutkimuslaitos, 2004. - 162 lk. - (Oikeuspoliittisen Tutkimuslaitoksen julkaisuja ; 212).
ISSN 0357-0126
ISBN 951-704-309-0
Märksõnad: kriminoloogia/kuritegevus/seksuaalkuriteod/vägistamine/
kriminaalmenetlus/kriisiabi/Soome
Kohaviit: PL A/4530 ; 212

Karistusseadustik : kommenteeritud väljaanne / koost. Jaan Sootak, Priit Pikamäe. - 2., täiend. ja ümbertööt. vlj. - Tallinn : Juura, 2004. - 892 lk. - Bibl. lk. 854-861. - Märksõnaline sisujuht lk. 862-892.
ISBN 9985-75-159-0
Märksõnad: kriminaalõigus/süüteod/karistused/Eesti/seadustikud/kommentaariid
Kohaviit: 2-04-09537

Lehtpuu, Meelis. Kohtuballistika : [õppematerjal]. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2004. - 52 lk.
ISBN 9985-67-115-5
Märksõnad: kriminalistika/kriminalistikaekspertiis/kohtuballistika/õppematerjalid
/tulirelvad
Kohaviit: 2-05-01348

Лившиц, Юзеф. Преступление как виновное деяние : состав, противоправность, вина : курс лекций / Социально-гуманитарный институт. - Таллинн : Sotsiaal-Humanitaarinstituut, 2004. - 261 lk. - Bibl. lk. 253-261.
ISBN 9985-9466-7-7
Märksõnad: kuritegevus/kuriteod/süüteod/süü (jur.)/õigusrikkumised/õppematerjalid
Kohaviit: 2-05-00690

Pihlajamäki, Antti. Tietojenkäsittelyrauhan rikosoikeudellinen suoja : datarikoksia koskeva sääntely Suomen rikoslaissa. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2004. - XXIII, 294 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja ; 258).
ISSN 0356-7206
ISBN 951-855-233-9
Märksõnad: arvutikuriteod/andmekaitse/õigusloome/rahvusvaheline koostöö/
rahvusvaheline õigusloome/Soome/dissertatsioonid
Kohaviit: PL A/1815 ; 258

Menetlusõigus

Alekand, Anneli. Sundtäitmis- ja pankrotiõigus : [õppematerjal]. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2004. - 117 lk. - Bibl. peatükkide lõpus ja lk. 116-117.
ISBN 9985-67-110-4

Märksõnad: täitemenetlus/tsiviilkohtumenetlus/kohtutäiturid/pankrotimenetlus/
pankrotiõigus/õppematerjalid/Eesti
Kohaviit: 2-04-09551

Guide to the family court of Japan. - [Jaapan] : Supreme Court of Japan, 2004. - 54 lk.
Märksõnad: kohtud/perekonnaõigus/alaealiste kuritegevus/statistika/Jaapan/
teatmikud
Kohaviit: 3-04-03134

Kergandberg, Eerik ; Järvet, Tanel ; Ploom, Tristan ; Jaggo, Olavi.
Kriminaalmenetlus : [õppematerjal]. - 2., muudet. tr. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia,
2004. - 76 lk. - Bibl. joonealustes märkustes.
ISBN 9985-67-118-X
Märksõnad: kriminaalmenetlus/eeluurimine/jälitustegevus/tõendamine (jur.)/Eesti/
kaasused (jur.)/õppematerjalid
Kohaviit: 3-05-00527

Pajula, Evelin ; Ploom, Tristan. Väärteomenetlus. II : [õppematerjal]. - Tallinn :
Sisekaitseakadeemia, 2004. - 53 lk. - Bibl. joonealustes märkustes ja lk. 52-53.
ISBN 9985-67-112-0
Märksõnad: haldusmenetlus/väärteod/Eesti/õppematerjalid
Kohaviit: 3-04-02986

Riigiõigus

The British constitution in the twentieth century / ed. by Vernon Bogdanor. - Oxford
[etc.] : Published for the British Academy by Oxford University Press, 2004. - xvi,
795 lk.
ISBN 0-19-726319-4
Märksõnad: konstitutsionalism/põhiseadused/õigusajalugu/Suurbritannia/20.
saj./artiklikogumikud
Kohaviit: 2-04-10034

Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksami küsimused
ning vastused = Вопросы и ответы к экзамену на знание Конституции Эстонской
Республики и Закона о гражданстве / koost. Mare Räis. - [2. tr.]. - Tallinn : Argo,
2004. - 47 lk. - Rööptekst vene k.
ISBN 9949-415-12-8
Märksõnad: põhiseadused/kodakondsus/eksamid/Eesti/küsimustikud/õppematerjal
Kohaviit: 3-04-03342

The Hungarian Status Law : national building and/or minority protection / ed. by
Zolt n K ntor ... [et al.]. - Sapporo : Hokkaido University, 2004. - x, 627 lk. - (Slavic
Eurasian Studies. 21st Century COE Program ; 4).
ISBN 4-938637-33-2
Märksõnad: vähemusrahvused/etnilised rühmad/õiguslik seisund/vähemuste õigused/
kodakondsus/Ungari/Euroopa/artiklikogumikud

Kohaviit: PL A/6046 ; 4

Краснов, Ю. Законодательный процесс в Государственной Думе : пути совершенствования / Федеральное Собрание Российской Федерации, Государственная Дума, Информационно-аналитическое управление. - Москва : Издание Государственной Думы, 2004. - 190 lk.

Märksõnad: parlamendid/õigusloome/Venemaa/Venemaa. Riigiduum

Kohaviit: 1-04-05562

Mõttus, Aaro. Riigiõigus : ülevaatekonspekt : [õppematerjal]. - 2. tr. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2004. - 62 lk. - Bibl. lk. 60-61.

ISBN 9985-67-114-7

Märksõnad: põhiseadused/valitsused/parlamendid/põhiõigused/õigusloome/Eesti/õppematerjalid

Kohaviit: 3-05-00530

Põhiseaduslikkuse kohtulik järelevalve : Riigikohtu lahendid 1993-2004 / koost. Uno Lõhmus. - Tallinn : Juura, 2004. - 751 lk. - Bibl. joonealustes märkustes. - Märksõnad lk. 747-751.

ISBN 9985-75-163-9

Märksõnad: Eesti. Riigikohus/ülemkohtud/põhiseadused/põhiseaduslikkuse järelevalve/Eesti/kohtulahendid

Kohaviit: 2-04-09567

Rasilainen, Aki. Oikeudellinen argumentointi politiikassa : suomalaisen legalismin poliittinen historia. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2004. - XXIV, 324 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja ; 257).

ISSN 0356-7206

ISBN 951-855-232-0

Märksõnad: õigusloome/põhiseadused/õiguskord/õigusajalugu/poliitiline ajalugu/venestamine/Soome/dissertatsioonid

Kohaviit: PL A/1815 ; 257

Report of the Finnish Chancellor of Justice 2003 : summary. - Helsinki : Office of the Chancellor of Justice, 2004. - 57 lk.

ISSN 1456-4998

Märksõnad: põhiseaduslikkuse järelevalve/õiguskantslerid/Soome

Kohaviit: PL A/5149 ; 2003

The Supreme Court of Estonia. - Tartu : Elmatar, 2005. - 32 lk.

Märksõnad: ülemkohtud/Eesti. Riigikohus/Eesti/teatmikud

Kohaviit: 1-05-00478

Töotan ustavaks jääda... : Eesti Vabariigi Valitsus 1940-1992 / [koost. ja toim. Mart Orav ja Enn Nõu ; eess.: Lennart Meri]. - Tartu : Eesti Kirjanduse Selts, 2004. - 1720 lk.

ISBN 9985-9544-0-8

Märksõnad: valitsused/Eesti. Valitsus/Eesti Vabariigi Rahvuskomitee/poliitiline ajalugu/20. saj./ministrid/dokumendid/biograafiad/Eesti/eksiilvalitsused/pagulus
Kohaviit: 2-05-00808

Вишневский, А. ; Горбатов, Н. ; Кучинский, В. Общая теория государства и права : учебное пособие. - 2-е изд., доп. - Минск : Амалфея, 2004. - 688 lk.
ISBN 985-441-340-3

Märksõnad: õigusriik/riigivõimuorganid/riigiteooriad/õigusnormid/õigussüsteemid/õigusteooria

Kohaviit: 1-05-00013

Haldusõigus

Brazell, Lorna. Electronic signatures law and regulation : special report. - London : Sweet & Maxwell, 2004. - xxx, 550 lk. + 1 CD-ROM.

ISBN 0-421-82430-1

Märksõnad: digitaalalkiri/andmekaitse/elektroniline kaubandus/elektronilised dokumendid/äriõigus/õigusaktid

Kohaviit: 3-04-02666

Mikiver, Monika. Haldusmenetlus ja haldusakti koostamine : [õppematerjal]. - 2. tr. - Tallinn : Sisekaitseakadeemia, 2004. - 42 lk. - Bibl. joonealustes märkustes.

ISBN 9985-67-111-2

Märksõnad: haldusmenetlus/haldusaktid/Eesti/õppematerjalid

Kohaviit: 3-04-02989

Roomets, Silvi. Üliõpilastööd ja nende vormistamine arvutil. - Tallinn : S. Roomets, 2005. - 44 lk. - Bibl. lk. 44.

ISBN 9949-10-789-X

Märksõnad: asjaajamine/tekstitöötlus/üliõpilastööd/õppematerjalid

Kohaviit: 1-05-00486

Meditsiiniõigus

Patsientide õigused : Euroopa patsientide õiguste harta. Kommentaare ja sätteid patsientide õiguste kohta Eestis / koost. Pille Ilves. - Tallinn : Eesti Patsientide Esindusühing, 2004. - 64 lk.

Märksõnad: põhiõigused/patsiendid/õiguskaitse/Euroopa/hartad/Eesti/kommentaariid

Kohaviit: 2-04-09642

Rahvusvaheline õigus

Clearing the air : 25 years of the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution / Economic Commission for Europe ; ed. by Johan Sliggers, Willem Kakebeeke. - New York ; Geneva : United Nations, 2004. - xii, 167 lk.

ISBN 92-1-116910-0

Märksõnad: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/Piiriülese õhusaaste konventsioon (1979)/keskkond/õhu saastamine/keskkonnakaitse/rahvusvahelised lepingud

Kohaviit: 2-04-09955

Internationalized criminal courts and tribunals : Sierra Leone, East Timor, Kosovo, and Cambodia / ed. by Cesare P. R. Romano, André Nollkaemper, Jann K. Kleffner. - Oxford ; New York : Oxford University Press, 2004. - lviii, 491 lk. - (International Courts and Tribunals Series).

ISBN 0-19-927674-9

Märksõnad: rahvusvahelised organisatsioonid/Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/Rahvusvaheline Kriminaalkohus/kuritegevus/rahvusvahelised kohtud/Sierra Leone/Ida-Timor/Kosovo/Kambodža/konverentsikogumikud

Kohaviit: 2-05-00200

Melin, Stefan. Barnkonventionen i svensk rätt : principer och regler i urval. - Stockholm : Thomson fakta, 2004. - 44 lk.

ISBN 91-7610-244-0

Märksõnad: rahvusvahelised lepingud/lapsed/lastekaitse/lapse õigused

Kohaviit: 2-04-08354

Värk, René. Diplomaatiline õigus. - Tallinn : Juura, 2004. - 255 lk. (Loengud) - Bibl. lk. 249-255. - Raamat sisaldab ka: Vienna Convention on Diplomatic Relations with optional protocols, lk. 229-248.

ISBN 9985-75-164-7

Märksõnad: diplomaatia/Diplomaatiliste suhete Viini konventsioon (1961)/diplomaatiline ja konsulaarõigus/diplomaatilised suhted/diplomaatilised eriõigused/rahvusvahelised lepingud/kõrgkooliõpikud/loengud

Kohaviit: 2-04-09541

Inimõigused

Human dignity and human cloning / ed. by Silja Vöneky, Rüdiger Wolfrum. - Leiden ; Boston : Nijhoff, 2004. - XXI, 319 lk.

ISBN 90-04-14233-9

Märksõnad: inimväärikus/kloonimine/inimene/eetika/teaduslikud suunad/rahvusvahelised lepingud/põhiseadused/Saksamaa/artiklikogumikud

Kohaviit: 2-05-00029

Пуховский, В. Права человека в международном праве : учебное пособие / Минский институт управления. - Минск : Издательство МИУ, 2004. - 184 lk. ISBN 985-6690-86-2

Märksõnad: rahvusvaheline õigus/rahvusvahelised lepingud/Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/demokraatia/Valgevene

Kohaviit: 1-05-00014

Robertson, David. A dictionary of human rights. - 2nd ed. - London ; New York : Europa Publications, 2004. - vi, 346 lk.
ISBN 1-85743-207-X
Märksõnad: rahvusvaheline õigus/põhiõigused/dokumendid/leksikonid
Kohaviit: 2-05-00191

Euroopa Liidu õigus

Dienelt, Klaus. Freizügigkeit und EU-Osterweiterung. - München : Beck, 2004. - xvii, 174 lk. - (Aktuelles Recht für die Praxis).
ISBN 3-4065-2448-6
Märksõnad: Euroopa Liit/laienemine/põhiõigused/liikumisvabadus/töøjõu vaba liikumine/Euroopa Liidu maad
Kohaviit: 2-04-08622

Euroopa Liitu üheks riigiks muutva põhiseaduse analüüs : Euroopa põhiseaduse leping / koost. Anthony Coughlan. - Tallinn : Hooliv Jätkusuutlik Tallinn, 2005. - 37 lk.
ISBN 994910940X
Märksõnad: Euroopa Liit/põhiseadused/kommentaarid
Kohaviit: 2-05-01488

Euroopa põhiseaduse leping : [tõlge] / Euroopa Liit. - Luxembourg, [Tallinn] : Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2005. - 482 lk.
ISBN 9282431096
Märksõnad: Euroopa Liit/põhiseadused/seadused (jur.)
Kohaviit: 2-05-01492

The European company - all over Europe : a state-by-state account of the introduction of the European company / ed. by Krzysztof Oplustil, Christoph Teichmann. - Berlin : De Gruyter Recht, 2004. - XVIII, 409 lk.
ISBN 3-89949-096-7
Märksõnad: Euroopa Liit/äriühingud/äriühinguõigus/põhikirjad/Euroopa Liidu maad
Kohaviit: 2-04-10548

Kleger, Heinz ; Karolewski, Ireneusz Pawel ; Munke, Matthias. Europäische Verfassung : zum Stand der europäischen Demokratie im Zuge der Osterweiterung. - 3., überarb. Aufl. - Münster [etc.] : Lit, 2004. - 610 lk. - (Region - Nation - Europa ; 3).
ISBN 3-8258-5097-8
Märksõnad: Euroopa Liit/põhiseadused/põhiõigused/demokraatia/rahvusriik/riigiõigus/Euroopa
Kohaviit: 2-04-09753

Nieminen, Liisa. Eurooppalaistuva valtiosääntöoikeus - valtiosääntöistyvä Eurooppa. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2004. - LIII, 628 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja ; 259).

ISSN 0356-7206

ISBN 951-855-234-7

Märksõnad: Euroopa Liit/rahvusvaheline koostöö/seaduste kooskõlastamine/võrdlev analüüs/konstitutsionalism/põhiseadused/Euroopa/Soomes/Suurbritannia/Prantsusmaa/Saksamaa

Kohaviit: PL A/1815 ; 259

Rahvusvaheline eraõigus

Russland im Kontext der internationalen Entwicklung : internationales Privatrecht, Kulturgüterschutz, geistiges Eigentum, Rechtsvereinheitlichung : Festschrift für Mark Moiseevič Boguslavskij = Russia in the international context : private international law, cultural heritage, intellectual property, harmonization of laws = Россия в контексте международного развития : международное частное право, защита культурных ценностей, интеллектуальная собственность, унификация права. - Berlin : BWV Berliner Wissenschafts-Verlag, 2004. - 883 lk.

ISBN 3-8305-0833-6

Märksõnad: seaduste kooskõlastamine/võrdlev õigusteadus/kultuuripärand/intellektuaalne omand/tsiviilkohtumenetlus/Venemaa/artiklikogumikud

Kohaviit: 2-04-09220